

VIKTORAS KUTORGA –
EKSPERIMENTINĖS ONKOLOGIJOS PRADININKAS
LIETUVOJE

Viktoras Kutorga gimė 1920 metų sausio 4 d. Leningrade gydytojų šeimoje. 1922 metais tėvai atvyksta į Kauną, kur ir prabėgo Viktoro vaikystė ir jaunystė.

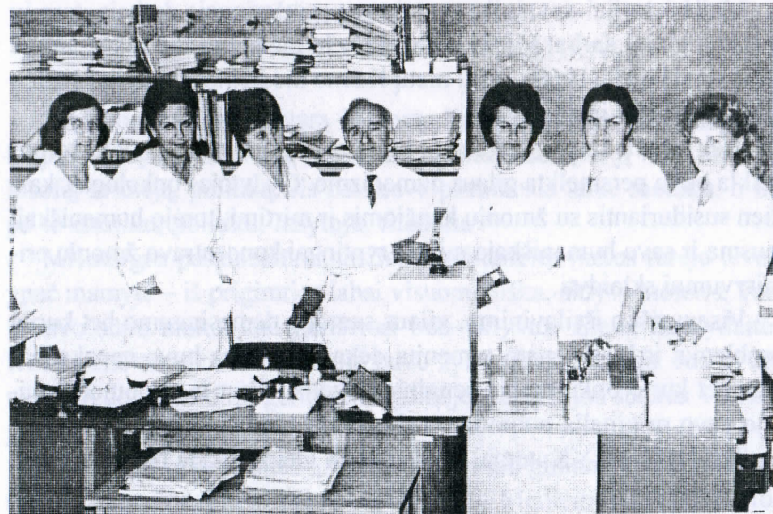
Pažangios inteligentiškos šeimos atmosfera, kurioje vyravo humanistinės idėjos, o vaikams buvo sudarytos sąlygos visapusiškai lavintis, turbūt daugiausia ir nulėmė būsimojo gydytojo pasaulėžiūrą, profesijos pasirinkimą ir padėjo gilią jo erudicijos pagrindus.

Berniukas, matyt, buvo neeilinių gabumų, nes turėdamas 16 metų baigė gimnaziją, o 21 – gavo gydytojo diplomą, tapo jauniausiu Lietuvos gydytoju.

Profesinės veiklos pradžia – darbas Kauno universiteto klinikose – sutapo su karo ir fašistinės okupacijos pradžia. Gydytojas V.Kutorga įsitraukia į būrelį Kauno inteligentų pagrindinę veiklą. Šie žmonės visokeriopa remia žydus ir kitus persekiojamus asmenis. Viena iš aktyviausių tos veiklos organizatorių buvo Viktoro motina gydytoja okulistė Elena Buivydaitė-Kutorgienė. Kiek vėliau V.Kutorga išvyksta į Minską ir ten dirba gydytoju miesto ligoninėje. Čia – ta pati veikla, už kurią jis patenka į gestapo rankas ir kalėjime suserga dėmėtąja šiltine. Ši liga galbūt išgelbėjo Viktoro gyvybę. Jis paleidžiamas iš kalėjimo ir pasveikęs grįžta į Zapyškį, kurio vaikystėje gerai pažintose apylinkėse pradeda dirbti gydytoju.

Pasibaigus karui V.Kutorga atvyksta į Vilnių, dirba Sveikatos apsaugos ministerijoje, vėliau dėsto Vilniaus akušerių ir medicinos seserų mokykloje. Tačiau ypač vilioja mokslinė veikla. 1947 metais V.Kutorga įstoja į aspirantūrą Mokslų akademijos Eksperimentinės medicinos ir onkologijos institute. Jis pasirenka onkologinę temą, pradeda eksperimentuoti su gyvūnais, įkuria morfologijos laboratoriją. Jis tyrinėja neobenzinolio ir kitų junginių įtaką navikams. Greta mokslinės veiklos V.Kutorga domisi ir onkologine klinika, dirba Respublikiniame onkologijos dispanseryje. Pasak kartu su juo dirbusių kolegų, V.Kutorga pasižymėjo ypatingu jautrumu ir rūpestingumu ligoniams.

1957 metais įkūrus Onkologijos institutą, V.Kutorga – vienas pirmųjų šios įstaigos bendradarbių. Įsteigia Eksperimentinės terapijos

Viktoras Kutorga su savo mokinėmis ir kolegėmis 1983 m.

laboratoriją. Būtent V.Kutorgos įtakos dėka pagrindine Onkologijos instituto gvildinama problema tapo naujų priešnavikinių vaistų sintezavimas ir jų tyrinėjimas. V.Kutorga subūrė jaunų entuziastų būrelį, kuriems vadovavo iš pradžių kaip laboratorijos vedėjas, o vėliau iki pat mirties kaip konsultantas.

Plačią V.Kutorgos mokslinę veiklą rodo moksliniai darbai – jų daugiau kaip 100. Savo mokslinės veiklos apyaušryje daktaras V.Kutorga rašo apie vitaminų vaidmenį piktybinių navikų patogenezėje, terapijoje ir profilaktikoje. Šie darbai praktinę reikšmę turi ir šandien. Jie apibendrinti V.Kutorgos medicinos mokslų kandidatiniame disertacijoje „Difosfotiamino ir tiامينo taikymas gyvuliams su eksperimentiniais navikais“, apgintoje 1962 metais. Didžiausia V.Kutorgos mokslinių darbų dalis skirta ieškomajai navikų terapijai. Kartu su kolegomis išarta gili vaga navikų chemoterapijoje Lietuvoje. Sukurti preparatai, tiesiogiai žudantys navikinę ląstelę, gebantys nors iš dalies ją normalizuoti bei veikiantys per organizmo sistemas. Savo darbuose V.Kutorga visada ieškojo sąlyčio taškų tarp eksperimentinės ir klinikinės onkologijos.

Turėdamas platų onkologinių žinių diapazoną, daktaras V.Kutorga plačiai rašė apie onkologinės pagalbos organizavimą, apie navikų chemoterapijos prognozes Lietuvoje.

Meilė istorijai apvainikuota taip pat reikšmingais darbais, tarp jų „Onkologiniai darbai Vilniaus universiteto medicinos fakultete, atlikti 19 a. pradžioje“ (1968), „100 metų Kauno medicinos draugijai (1885-1985)“ (1987) ir kt.

Tiek kasdieninis gyvenimas, tiek onkologinė daktaro V.Kutorgos veikla buvo persmelkta gilaus humanizmo. Gydytojas onkologas, kasdien susiduriantis su žmonių kančiomis ir mirtimi, turėjo humaniškąjį jausmą ir savo humaniškąją mintį kryptingai koncentravo žmonių primityvumui sklaidyti.

Visapusiško išsilavinimo, gilaus sąmojo, dėmesingumo bet kuriai problemai ir kiekvienam asmeniui dėka V.Kutorga buvo nepakeičiamas bet kurio onkologinio renginio dalyvis. Visur ir visuomet jis turėjo savo originalią nuomonę ir drąsiai ją skelbė.

Tad Daktaras V.Kutorga, jo darbai, jo idėjos visada liks su mumis.

Kolegų ir mokinių vardu
prof. *Laima Griciūtė*
ir med. dr. *Janina Didžiapetriėnė*